

Procedury postępowania w sytuacjach zagrożających bezpieczeństwu uczniów

obowiązujące w Zespole Szkół w Dzwoli

Spis treści

I. OGÓLNE ZASADY ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA UCZNIÓW	5
W celu określenia warunków zapewniających uczniom bezpieczeństwo w szkole ustala się co następuje:.....	5
Zadania dyrektora	5
Obowiązki nauczycieli.....	6
Do obowiązków pracowników administracji i obsługi należy:	7
Metody współpracy szkoły z policją:	7
Współpraca szkoły z rodzicami.....	7
Przygotowanie obiektu, zapewnienie opieki uczniom	8
Opieka podczas przerw	8
Opieka w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych.....	9
Opieka w sytuacjach wyjątkowych.....	10
Zapewnienie bezpieczeństwa dziecka w Sieci.....	10
II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA	12
1. Uczeń sprawujący trudności wychowawcze	12
2. Dziecko krzywdzone	12
3. Agresywny uczeń.....	12
4. Konflikt w szkole.....	14
5. Uczeń palący papierosy/e – papierosy	14
6. Uczeń używa alkoholu lub pod jego wpływem znajduje się na terenie szkoły	15
7. Uczeń pod wpływem substancji psychoaktywnych („dopalaczy”).....	15
8. Uczeń uchylający się od realizowania obowiązku szkolnego	16
9. Kradzież w szkole.....	16
10. Niedozwolone użycie telefonu komórkowego, urządzenia do rejestracji obrazu i dźwięku	17
11. Dziecko przewlekle chore w szkole	18
Dziecko z astmą	19
Dziecko z cukrzycą	19
Dziecko z padaczką.....	21
Dziecko z ADHD, czyli zespołem hiperkinetycznym.....	21
Dziecko z zaburzeniami lękowymi	22
12. Fałszerstwo popełnione przez ucznia	22
13. Czyn karalny ucznia, który nie ukończył 17 roku życia, na terenie szkoły	22
14. Uczeń będący ofiarą czynu karalnego popełnionego na terenie szkoły.....	24
15. Obca osoba na terenie szkoły.....	24
16. Uczeń zaniedbywany przez rodziców	25

17.	Rodzic/opiekun zgłaszający się po odbiór dziecka w stanie podejrzanej nietrzeźwości, pod wpływem substancji psychoaktywnych	25
18.	Nadużywanie Internetu/mediów elektronicznych przez ucznia	26
19.	Postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w szkole	27
20.	Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły	27
21.	Podłożenia ładunku wybuchowego/podejrzanego pakunku	28
22.	Skażenie szkoły	29
	• Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. telefon o zamiarze ataku	29
	• Szkoła została skażona substancją chemiczną/ biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub chwilę po jego pojawieniu się.....	29
	• Szkoła została skażona substancją chemiczną/ biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań	30
23.	Pedofilia na terenie szkoły.....	31
24.	Rozpowszechnianie pornografii w szkole przez ucznia	31
25.	Przemocy seksualna wobec dziecka	32
26.	Próba samobójcza lub samookaleczenia na terenie szkoły.....	33
	• Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.....	33
	• Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)	34
	• Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.	34
	• Postępowanie w przypadku powrotu ucznia do szkoły po powziętej próbie samobójczej lub dłuższym pobycie w szpitalu (zaburzenia psychiczne)	35
27.	Zachowania seksualne uczniów w szkole	35
28.	Ciąża niepełnoletniej uczennicy	36
29.	Uczeń – ofiara przemocy domowej	37
30.	Zagrożenie zdrowia/ życia w wyniku wypadku	38
	1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu	38
	2. Obowiązek powiadomienia i zabezpieczenia miejsca zdarzenia	38
	3. Zespół powypadkowy	39
	4. Postępowanie powypadkowe	39
	5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego	39
	6. Dokumentacja	40
31.	Uczeń agresywny wobec nauczyciela/pracownika szkoły.....	40
32.	Procedura zachowania po śmierci ucznia	40
33.	Procedura rozpoznawania środowiska ucznia	40

34.	Cyberprzemoc.....	41
35.	Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka/ pracownika szkoły	43
36.	Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia.	44
III.	ZAŁĄCZNIKI	46
	Oświadczenie rodzica odbierającego dziecko ze szkoły po zdarzeniu/ wypadku.	46
	Zgoda rodziców/opiekunów prawnych	47
	Notatka służbowa	48
	Kontrakt między wychowawcą/nauczycielem i rodzicem.....	50
	Kontrakt między wychowawcą i uczniem	51

I. OGÓLNE ZASADY ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA UCZNIÓW

W celu określenia warunków zapewniających uczniom bezpieczeństwo w szkole ustala się co następuje:

1. W każdym przypadku, rozwiązywania problemów związanych z naruszeniem przez ucznia obowiązujących w szkole zasad, niezbędna jest ścisła współpraca przedstawicieli szkoły z rodzicami ucznia:
 - a) Rodzice ucznia są bezzwłocznie zawiadamiani o każdym przypadku naruszenia przez niego obowiązujących w szkole zasad związanych z bezpieczeństwem.
 - b) W celu rozwiązywania zaistniałego problemu wychowawca w porozumieniu z pedagogiem:
 - ustala jak najbliższy termin spotkania z uczniem i jego rodzicami,
 - prowadzi rozmowę interwencyjną z uczniem,
 - prowadzi rozmowę z rodzicami, w czasie której wspólnie ustalają dalsze działania wobec dziecka, zasady współpracy między rodzicami a szkołą, oraz (ewentualnie) możliwość uzyskania pomocy specjalistycznej,
 - uczeń w obecności rodziców podpisuje kontrakt, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych w kontrakcie reguł zachowania, nadzór nad wypełnieniem kontraktu przez ucznia sprawują rodzice i przedstawiciel szkoły.
 - c) Uczniowie potrzebujący pomocy specjalistycznej są kierowani do odpowiedniej poradni/placówki.
 - d) Brak współpracy ze strony rodziców oraz dalsze używanie substancji psychoaktywnych przez ucznia powodują konieczność podjęcia innych działań przewidzianych prawem:
 - zastosowanie określonych w statucie szkoły konsekwencji dyscyplinarnych, łącznie z możliwością przeniesienia ucznia do innej szkoły,
 - zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.
2. W przypadku zagrożenia zdrowia ucznia szkoła zapewnia mu niezbędną opiekę medyczną (np. wzywane jest pogotowie).
3. Policja jest wzywana w przypadku:
 - a) gdy zachowania ucznia zagrażają bezpieczeństwu innych osób lub jemu osobiście,
 - b) znalezienia na terenie szkoły nielegalnych substancji psychoaktywnych,
 - c) gdy istnieje podejrzenie, że uczeń może posiadać nielegalne substancje psychoaktywne,
 - d) kradzieży lub innych wykroczeń.
4. W klasie ucznia lub uczniów, którzy dopuścili się złamania obowiązujących w szkole zasad, są prowadzone dodatkowe zajęcia profilaktyczne.
5. Działania interwencyjne i profilaktyczne są prowadzone przez specjalnie przeszkolonych pracowników szkoły.

Zadania dyrektora

Do obowiązków dyrektora szkoły w zakresie zagwarantowania bezpieczeństwa szkoły/placówki należy:

- 1) systematyczne prowadzenie oceny stanu zabezpieczeń,

- 2) sprawdzanie, czy zasady postępowania w sytuacji zagrożenia są znane wszystkim pracownikom,
- 3) sprawdzanie, czy ciągi ewakuacyjne są drożne, a klucze od drzwi ewakuacyjnych są w wyznaczonym miejscu,
- 4) wyznaczenie miejsca ewakuacji – punktu ześrodkowania – najlepiej od tej strony budynku, która nie posiada okien lub znajduje się za przeszkodą stałą, zza której nie widać zagrożonego budynku,
- 5) w przypadku braku możliwości przeprowadzenia ewakuacji, przez wyznaczenie miejsca do schronienia się i zabarykadowania - zaleca się, by odpowiednie pomieszczenia posiadały grube ściany, pełne drzwi oraz były wyposażone w środki pierwszej pomocy – apteczki, środki łączności dające możliwość przesłania informacji na zewnątrz,
- 6) wyznaczenie co najmniej dwóch źródeł alarmowania w różnych miejscach placówki, uwzględniając sposoby alarmowania, gdy nie ma zasilania, tj. ustalenie hasła np.: „NAPASTNIK”, zabezpieczenie sygnałów dźwiękowych modulowanych sprężonym powietrzem,
- 7) wyznaczenie co najmniej dwóch źródeł uruchamiania systemu alarmowego w różnych miejscach placówki (np. dwa niezależne włączniki uruchamiające dzwonek),
- 8) organizowanie przeszkolenia pracowników i służby ochrony budynku na wypadek wtargnięcia napastnika na teren placówki oraz ćwiczeń, bądź instruktaży dla pracowników szkoły, uczniów, dzieci,
- 9) ograniczenie osobom nieuprawnionym dostępu do dokumentów i planów sytuacyjnych placówki. Wszystkie te informacje powinny być udostępnione służbom porządkowym – Policji, Państwowej Straży Pożarnej itp.
- 10) zarządzanie ewakuacji na wypadek ogłoszenia alarmu o zagrożeniach,
- 11) respektowanie otrzymanych poleceń od służb ratowniczych.

Obowiązki nauczycieli

Nauczyciel zobowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.

Na wzrost bezpieczeństwa w placówce oświatowej mają wpływ:

- a) świadomość możliwości wystąpienia zagrożenia oraz umiejętność ich rozpoznawania,
- b) działania prewencyjne polegające na minimalizowaniu ryzyka wystąpienia zagrożenia,
- c) znajomość rodzajów alarmów, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych oraz sposobów postępowania w przypadku ich ogłoszenia,
- d) ćwiczenia umiejętności posługiwania się technicznymi środkami alarmowania i powiadamiania oraz znajomości miejsca ich rozmieszczenia w placówce,
- e) dysponowania numerami telefonów do kierownictwa placówki (dyrektora, zastępcy dyrektora, innych osób funkcyjnych), znajomość numerów telefonów służb ratunkowych,
- f) okresowego zapoznawania się z instrukcją przeciwpożarową, planami ewakuacji oraz innymi instrukcjami i planami dotyczącymi m.in. rozmieszczenia głównych: wyłączników energii elektrycznej, hydrantów, systemów alarmowych oraz posiadanie umiejętności posługiwania się nimi w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- g) przeprowadzanie ćwiczeń ewakuacyjnych.

Do obowiązków pracowników administracji i obsługi należy:

- a) reagowanie na przejawy krzywdy, przemocy i agresji stosowanej wobec uczniów,
- b) zgłaszanie do kierownictwa szkoły zauważonych niepokojących zachowań zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów,
- c) podejmowanie natychmiastowych działań zmierzających do usunięcia sytuacji zagrażających bezpieczeństwu uczniów (szczególnie w trakcie trwania przerwy) takich jak: rozlany płyn, potłuczone szkło, oberwana tablica, otwarty dostęp do urządzeń elektrycznych itp.
- d) bezwzględne przestrzeganie procedury wpuszczania osób obcych (w tym rodziców) na teren szkoły oraz uczniów przedwcześnie przychodzących na zajęcia dydaktyczne,
- e) przeprowadzanie ćwiczeń ewakuacyjnych.

Metody współpracy szkoły z policją:

1. W ramach pracy profilaktyczno – wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatorami współpracy są: pedagog oraz specjalista do spraw nieletnich patologii właściwej jednostki policji.
3. W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:
 - Spotkania Rady Pedagogicznej z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością i demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.
 - Spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości, zachowań ryzykownych, sposobów unikania zagrożeń.
 - Informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży.
 - Wspólny, szkoły i policji, udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Współpraca szkoły z rodzicami

- 1) Rodzice i nauczyciele współdziałają ze sobą we wszystkich sprawach dotyczących kształcenia i wychowywania uczniów oraz spraw bezpieczeństwa.
- 2) Indywidualne sprawy dotyczące konkretnego ucznia i problemów dydaktyczno - wychowawczych z nim związanych, rodzice uzgadniają (w zależności od rodzaju sprawy) z nauczycielem przedmiotu, z wychowawcą klasy, z pedagogiem szkolnym. Jeżeli efekt tych rozmów nie satysfakcjonuje ich, udają się do dyrektora szkoły.
- 3) Do kontaktów z dyrektorem szkoły w sprawach ogólnych dotyczących całej klasy, uprawnieni są przedstawiciele oddziałowych rad rodziców i prezydium Rady Rodziców.
- 4) Rodzice mają możliwość bezpośredniej współpracy ze wszystkimi podmiotami szkoły (dyrekcją, pedagogiem i wszystkimi nauczycielami) w godzinach przyjęć.
- 5) Z wychowawcami oraz nauczycielami przedmiotów rodzice mogą nawiązać kontakt podczas zebrań z rodzicami, dyżurów nauczycieli (według "Harmonogramu dyżurów

nauczycieli" – znajduje się na tablicy ogłoszeń) i konsultacji oraz po wcześniejszym, telefonicznym, e-mailowym lub bezpośrednim umówieniu się z nimi.

- 6) Wychowawca świetlicy jest do dyspozycji rodziców codziennie w godzinach pracy świetlicy.
- 7) Pedagog szkolny zapewnia w tygodniowym rozkładzie pracy godziny przeznaczone na konsultacje dla rodziców. W trudnych sytuacjach rodzic może zgłosić się do pedagoga w godz. jego pracy.
- 8) Rodzic co najmniej dwa razy w semestrze powinien nawiązać współpracę z wychowawcą klasy.
- 9) W przypadku, gdy rodzic nie skontaktuje się z wychowawcą do 31 października lub nie nawiąże współpracy z wychowawcą przynajmniej dwukrotnie w semestrze, a uczeń sprawia trudności wychowawcze lub ma problemy w nauce, wychowawca zgłasza problem do pedagoga szkolnego, a ten podejmuje interwencję.
- 10) Rodzic, który nie ma możliwości uczestnictwa w „wywiadówce” powinien umówić się na spotkanie z wychowawcą w dogodnym terminie.

Przygotowanie obiektu, zapewnienie opieki uczniom

- 1) Monitorowanie wejścia do szkoły.
Uczniowie, pracownicy i rodzice wchodzi do szkoły głównym wejściem. Wejście objęte jest monitoringiem. Pracownicy obsługi/nauczyciel dyżurujący na korytarzu dolnym mają obowiązek monitorowania wejść osób obcych na teren szkoły. Pozyskanie informacji z kim dana osoba jest umówiona.
- 2) Środki niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy – znajdują się w pokoju nauczycielskim, w pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, w sekretariacie.
- 3) Wszyscy pracownicy winni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
- 4) Wszyscy pracownicy szkoły mają obowiązek reagować na każde, nawet najmniejsze, zagrożenie bezpieczeństwa uczniów.

Opieka podczas przerw

- 1) Szkoła jest otwierana o godz. 7³⁰.
- 2) Dyżury nauczycieli rozpoczynają się o godz. 7⁵⁰.
- 3) Zabrania się przebywać uczniom w salach lekcyjnych, w sali gimnastycznej podczas przerw bez opieki nauczyciela.
- 4) Opiekę nad uczniami przebiegającymi się w szatniach przy sali gimnastycznej sprawują nauczyciele wychowania fizycznego.
- 5) Opiekę nad uczniami w szatni w piwnicy sprawują pracownicy obsługi.
- 6) Nauczyciele zobowiązani są do pełnienia dyżurów na przerwach zgodnie z harmonogramem wywieszonym w pokoju nauczycielskim/ na korytarzu dolnym.
- 7) Dyżur zaczyna się równo z rozpoczęciem się przerwy. Nauczyciel pełniący dyżur powinien bez zwłoki stawić się na miejsce pełnienia dyżuru.
- 8) Nadrzędnym celem dyżurów jest zapewnienie uczniom pełnego bezpieczeństwa.
- 9) Nauczyciel dyżurujący jest zobowiązany:

- a) dbać o bezpieczeństwo dzieci młodzieży poprzez kontrolę realizacji przez uczniów zasad bezpiecznego zachowania,
- b) prowadzić kontrolę przebywania uczniów w toalecie, nie dopuszczać do przesiadywania uczniów w toalecie,
- c) reagować na wszelkie przejawy agresji i zagrożeń zdrowia, życia i bezpieczeństwa uczniów i pracowników szkoły, informować o takich sytuacjach dyrektora szkoły,
- d) dbać o mienie szkoły: wszelkie przejawy dewastacji mienia należy po zakończeniu dyżuru zgłosić konserwatorowi. W miarę możliwości ustalić winnego powstałej szkody.
- e) Nauczyciel nie może pod żadnym pozorem zejść z dyżuru bez ustalenia zastępstwa i poinformowania o tym fakcie dyrektora.

Opieka w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych

- 1) Za bezpieczeństwo uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych odpowiada nauczyciel prowadzący zajęcia.
- 2) Obowiązki nauczyciela:
 - a) zapoznać uczniów na pierwszych zajęciach w roku szkolnym z zasadami bezpiecznego zachowania się wynikającymi ze specyfiki przedmiotu i wymagać bezwzględnego przestrzegania regulaminu każdej pracowni o zwiększonym ryzyku wypadku (pracownia komputerowa, sala gimnastyczna),
 - b) wejść do sali lekcyjnej jako pierwszy,
 - c) przestrzegać ustalonych godzin rozpoczynania i kończenia zajęć edukacyjnych,
 - d) dostrzeżone nieprawidłowości/ usterki należy zgłosić do konserwatora/dyrektora,
 - e) odnotowywać nieobecność ucznia na każdych zajęciach
 - f) respektować prawo uczniów do pełnych przerw międzylekcyjnych
 - g) jeżeli stan zagrożenia powstanie lub ujawni się w czasie zajęć – niezwłocznie je przerwać i wyprowadzić z zagrożonych miejsc osoby powierzone opiece,
 - h) wymagać od uczniów:
 - respektowania nakazu korzystania z szatni,
 - respektowania zakazu jedzenia i picia podczas lekcji,
 - zezwalać na wychodzenie z lekcji do toalety tylko w uzasadnionych przypadkach,
- 3) Kategorycznie zabrania się:
 - a) wysyłania ucznia poza teren szkoły w czasie godzin lekcyjnych,
 - b) stosowania kary wykluczenia ucznia z lekcji, zajęć, poprzez wyproszenie go za drzwi klasy.

Opieka w sytuacjach wyjątkowych

- 1) Prace na rzecz szkoły lub środowiska - udział uczniów może mieć miejsce po zaopatrzeniu ich w odpowiednie narzędzia i sprzęt oraz zapewnieniu właściwej opieki i bezpiecznych warunków pracy.
- 2) Zmiany w tygodniowy planie lekcji (nieobecność nauczyciela, skrócenie lekcji) – rodzice powiadamiani są z jednodniowym wyprzedzeniem lub w szczególnych wypadkach w dniu zmiany. Uczniowie, którzy z różnych względów muszą pozostać w tym czasie w szkole, zostają objęci opieką świetlicy/biblioteki szkolnej.
- 3) Zwolnienie ucznia z lekcji w nagłych przypadkach - podstawą zwolnienia jest osobiste przybycie po ucznia lub pisemna, ewentualnie telefoniczna prośba rodziców.
- 4) Złe samopoczucie ucznia - obowiązkiem wychowawcy klasy lub nauczyciela, któremu uczeń zgłosił niedyspozycję, jest udzielenie dziecku pomocy, powiadomienie rodziców i jeśli wymaga tego sytuacja dyrektora szkoły.
- 5) Zagrożenie zdrowia lub życia dziecka:
 - a) należy niezwłocznie wezwać karetkę pogotowia i powiadomić rodziców,
 - b) jeśli rodzic nie może dotrzeć do szkoły, a dziecko musi być przewiezione do szpitala, towarzyszy mu nauczyciel wyznaczony przez dyrektora, który pozostaje z dzieckiem do momentu przybycia rodziców/ prawnych opiekunów
- 6) Opieka podczas imprez/uroczystości szkolnych – podczas apeli, uroczystości odbywających się w sali gimnastycznej, na boisku szkolnym uczniowie udają się pod opieką wychowawcy/ nauczyciela, który miałby lekcje z daną klasą w tym czasie.
- 7) Dyskoteki szkolne:
 - a) opiekę nad uczniami podczas dyskoteki sprawują wychowawcy lub nauczyciel wyznaczony przez dyrektora,
 - b) nad przebiegiem dyskoteki nadzór pełni dyrektor szkoły,
 - c) w dyskotekach szkolnych uczestniczą jedynie uczniowie Zespołu Szkół w Dzwoli,
 - d) organizatorzy dyskoteki nie ponoszą odpowiedzialności za pozostawione na terenie szkoły rzeczy wartościowe,
 - e) uczeń biorący udział w dyskotecie nie może opuszczać budynku w trakcie jej trwania, w wyjątkowych sytuacjach niezbędna jest zgoda rodzica,
 - f) w czasie dyskoteki zakazane są niebezpieczne zabawy oraz zachowania zagrażające bezpieczeństwu,
 - g) uczestnika dyskoteki usuniętego za nieprzestrzeganie Regulaminu musi ze szkoły osobiście odebrać rodzic bądź opiekun.

Zapewnienie bezpieczeństwa dziecka w Sieci

- 1) wszystkie komputery, z których korzystają uczniowie są zabezpieczone odpowiednim oprogramowaniem utrudniającym uczniom dostęp do treści niepożądanych,
- 2) uczniowie mogą korzystać z Internetu wyłącznie pod kontrolą nauczyciela,

- 3) nauczyciel nadzorujący pracę ucznia z komputerem powinien posiadać odpowiednie kwalifikacje,
- 4) w trakcie zajęć uczniowie mają obowiązek:
 - a) nie przekazywać danych osobowych;
 - b) nie otwierać poczty elektronicznej bez zgody nauczyciela;
 - c) nie korzystać z komunikatorów;
 - d) nie zapisywać na dysku komputerów ściągniętych z Internetu plików graficznych, muzycznych, filmowych bez zgody nauczyciela,
 - e) przestrzegać netykiety;
- 5) nauczyciele mają obowiązek uświadomić rodzicom zagrożenia związane z Internetem,
- 6) po ujawnieniu cyberprzemocy w szkole należy:
 - a) ustalić okoliczności zdarzenia (zabezpieczyć dowody);
 - b) powiadomić wychowawcę, następnie dyrektora i pedagoga szkolnego;
 - c) przeanalizować zdarzenia przy współudziale wychowawcy, pedagoga i dyrektora:
 - d) gdy sprawca jest nieznany należy przerwać akt cyberprzemocy poprzez zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału oraz zawiadomić policję;
 - e) gdy sprawcą jest uczeń należy powiadomić rodziców i/lub sąd rodzinny, a policję i /lub sąd rodzinny dopiero na wniosek rodziców / opiekunów ofiary przemocy o wydarzeniu i o dalszym postępowaniu;
 - f) zobowiązać ucznia do natychmiastowego zaprzestania procederu i usunięcia materiałów z sieci;
 - g) zastosować konsekwencje regulaminowe;
 - h) zapewnić pomoc psychologiczną – pedagogiczną ofierze przemocy i sprawcy,
 - i) wszystkie incydenty, które nauczyciel uzna za szkodliwe, ma obowiązek zgłosić odpowiednim organizacjom i instytucjom zajmującym się ściganiem przestępstw internetowych.

Kontrakt między rodzicami, a szkołą powinien zawierać (Załącznik nr 4):

- zobowiązanie rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem,
- zobowiązanie do częstszego kontaktu z wychowawcą i pedagogiem szkolnym (ustalić częstotliwość),
- przyjęcie do wiadomości nałożonej kary (określić na piśmie jakiej),
- kontrakt z rodzicami powinien zawierać czas jego obowiązywania, datę i podpisy,
- kopię kontraktu otrzymuje rodzic i pedagog szkolny.

Kontrakt pomiędzy wychowawcą a uczniem powinien zawierać (Załącznik 5):

- zobowiązanie do zaniechania działania niezgodnego z prawem (napisać konkretnie),
- przyjęcie do wiadomości nałożonej kary (napisać jakiej),
- zgodę na poniesienie surowszych konsekwencji (napisać jakiej) w przypadku, gdy zachowanie nie ulegnie zmianie.

II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Uczeń sprawujący trudności wychowawcze

- 1) Wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
- 2) Wychowawca, po rozpoznaniu potrzeb ucznia, informuje rodziców o istniejących trudnościach i zapoznaje ich ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązując do rzetelnej współpracy.
- 3) Wychowawca podejmuje działania zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów ucznia związanych z funkcjonowaniem ucznia w szkole.
- 4) W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem nauczyciel inicjuje współpracę z pedagogiem, celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych.
- 5) W razie potrzeby wychowawca/pedagog występuje do rodziców z propozycją badań w poradni psychologiczno- pedagogicznej, rzetelnie informując ich o znaczeniu opinii psychopedagogicznej w dalszej edukacji dziecka.
- 6) W przypadku braku zgody rodziców na przeprowadzenie badań w poradni, a dotyczącego ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
- 7) Na najbliższym posiedzeniu Rady Pedagogicznej nauczyciel szczegółowo zapoznaje grono nauczycielskie z zaistniałym problemem, przedstawia dotychczasowe oraz planowane działania.

2. Dziecko krzywdzone

- 1) W przypadku ujawnienia sytuacji, w której skrzywdzone jest dziecko, nauczyciel lub inny pracownik szkoły zobowiązany jest o zgłoszenia tego faktu wychowawcy lub pedagogowi.
- 2) Wychowawca /pedagog przeprowadza z osobą powiadamiającą wywiad w celu ustalenia jak największej ilości faktów.
- 3) Wychowawca wraz z pedagogiem przeprowadzają z uczniem skrzywdzonym rozmowę, udzielając mu doraźnego wsparcia.
- 4) W przypadku fizycznego skrzywdzenia, wychowawca udziela pierwszej pomocy i w uzasadnionych przypadkach telefonicznie powiadamia rodziców o konieczności zgłoszenia się do szkoły po dziecko.
- 5) Do szkoły zostają zaproszeni rodzice dziecka krzywdzonego. Pedagog wraz z wychowawcą powiadamiają ich o podjętych przez szkołę działaniach interwencyjnych.
- 6) W przypadku podejrzenia o krzywdzenie dziecka przez osoby dorosłe, po wstępnym rozpoznaniu sprawy, pedagog we współpracy z dyrektorem kieruje sprawę do sądu rodzinnego.
- 7) Pedagog wraz z wychowawcą ucznia krzywdzącego przeprowadzają z nim rozmowę wychowawczą.
- 8) Wobec ucznia krzywdzącego zastosowana zostaje „Procedura postępowania nauczyciela w przypadku agresywnego zachowania ucznia”.

3. Agresywny uczeń

Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w

niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności pedagog szkolny. Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki lub osoba przez niego wyznaczona.

Agresja fizyczna

- 1) Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
- 2) Należy powiadomić wychowawcę, pedagoga i dyrektora szkoły oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.
- 3) W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - dyrektor szkoły/ nauczyciel wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
- 4) Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
- 5) Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmuje rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
- 6) Pedagog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
- 7) Pedagog powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,
- 8) W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.
- 9) W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.

Agresja słowna

- 1) Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga.
- 2) Wychowawca (pedagog na prośbę wychowawcy) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.
- 3) Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- 4) O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- 5) Pedagog powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi.
- 6) W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.
- 7) Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły.

- 8) W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami (pobicia, zaczepianie, agresji słownej, itp.), wychowawca w porozumieniu z rodzicami dziecka kieruje je na badania psychologiczne, w celu otrzymania dalszych wskazówek dotyczących. prowadzenia ucznia oraz zastosowania odpowiedniej formy terapii.
- 9) W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły i wychowawcą ucznia kieruje wniosek do sądu rejonowego/wydział rodzinny i nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

4. Konflikt w szkole

- 1) Ustalenie przez strony konfliktu (np. uczeń, grupa uczniów, społeczność klasowa, rodzice, nauczyciele) podstawowych reguł (komunikacyjnych oraz proceduralnych), które będą obowiązywały podczas rozwiązywania konfliktów:
 - Wyznaczyć miejsce i czas spotkania uczestników konfliktu – dyrektor.
 - W spotkaniu udział biorą wszyscy uczestnicy konfliktu/ ich rodzice (o ile zachodzi taka potrzeba), dyrektor, wychowawca, pedagog.
 - Każda ze stron konfliktu relacjonuje zaistniałą sytuację.
 - Obie strony weryfikują swoje relacje.
 - Strony konfliktu podają możliwe rozwiązania sytuacji.
 - Dyskusja nad przydatnością i wartością poszczególnych rozwiązań.
 - Wybór rozwiązania, który jest satysfakcjonujący dla obu stron konfliktu.
 - Zawarcie umowy określającej konkretne działania, które zostaną podjęte, terminy, osoby odpowiedzialne.
 - Sporządzenie notatki służbowej ze spotkania – pedagog.
- 2) W zależności od zdiagnozowanych potrzeb objęcie pomocą psychologiczno- pedagogiczną na terenie szkoły przez pedagoga/ stron konfliktu.
- 3) W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa ze stronami konfliktu, interwencja pedagoga, dyrektora) a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, albo któraś ze stron odmawia współpracy dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny lub Policję.
- 4) Dalszy tok postępowania leży w kompetencji powiadomionych instytucji.

5. Uczeń palący papierosy/e – papierosy

- 1) Osoba będąca świadkiem palenia papierosów przez ucznia przekazuje informację wychowawcy klasy lub pedagogowi szkolnemu.
- 2) Wychowawca/pedagog wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez ucznia.
- 3) Wychowawca/pedagog przeprowadza z uczniem i jego rodzicami rozmowę dotyczącą przyczyn i konsekwencji palenia papierosów.
- 4) Efektem rozmowy powinno być zawarcie umowy naprawczej (kontrakt), w której uczeń zobowiązuje się do niepalenia papierosów, rodzice zaś do szczególnej kontroli dziecka.
- 5) W przypadku ponownego palenia papierosów decyzją dyrektora szkoły, uczeń może być zawieszony w prawach ucznia (np. zakaz udziału w wycieczce, dyskotecce).
- 6) W przypadku powtarzającego się palenia papierosów przez ucznia, pedagog szkolny/ w porozumieniu z wychowawcą podejmuje działania terapeutyczne wobec ucznia.

6. Uczeń używa alkoholu lub pod jego wpływem znajduje się na terenie szkoły

- 1) Powiadomić wychowawcę klasy, dyrektora szkoły i pedagoga – nauczyciel.
- 2) Odizolować ucznia od reszty klasy. Ze względów bezpieczeństwa nie wolno pozostawić go samego; należy stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie – pedagog/osoba wyznaczona przez dyrektora.
- 3) Wezwać rodziców/opiekunów oraz lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej – wychowawca.
- 4) Powiadomić policję, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. O fakcie umieszczenia przez policję w izbie wytrzeźwień zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat – dyrektor.
- 5) Spróbować nawiązać kontakt z uczniem i ustalić (pedagog/dyrektor):
 - czy uczeń używał substancje psychoaktywne, a jeśli tak to z kim;
 - jakie to były substancje psychoaktywne;
 - w jaki sposób wszedł w ich posiadanie;
 - skąd miał pieniądze;
 - od jak dawna stosuje substancje psychoaktywne;
 - kto o tym wiedział.
- 6) Po przybyciu rodziców przedstawić sytuację i dotychczasowe ustalenia. Uzupełnić wyjaśnienia ucznia z udziałem rodziców – dyrektor.
- 7) Pozwolić rodzicom podjąć decyzję co do dalszego postępowania/ Przekazać ucznia pod opiekę rodzicom – przejęcie opieki nad dzieckiem rodzice potwierdzają własnoręcznym podpisem. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły – dyrektor.
- 8) Odnotować w sporządzonej notatce decyzję podjętą przez rodziców oraz fakt przejęcia przez nich opieki nad dzieckiem – dyrektor.
- 9) Podjąć niezbędne czynności celem całkowitego wyjaśnienia zdarzenia i zakończenia sprawy – dyrektor.
- 10) Zastosować wobec ucznia karę regulaminową przewidzianą w statucie szkoły – wychowawca.
- 11) Ustalić z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia, wychowawcą klasy i pedagogiem szkolnym zasady dalszego postępowania. Sporządzić protokół z ustaleń/spisać kontrakt.

7. Uczeń pod wpływem substancji psychoaktywnych („dopalaczy”)

Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest pod wpływem substancji psychoaktywnych, powinien:

- 1) przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy,
- 2) w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie,
- 3) poinformować pedagoga/wychowawcę, przekazać ucznia pod ich opiekę,
- 4) poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
- 5) wezwać karetkę pogotowia ratunkowego – dyrektor,
- 6) wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia,

- 7) przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania,
- 8) przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji,

Poza tym:

- 9) udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się,
- 10) opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem,
- 11) wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty.
- 12) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia,
- 13) prowadzić systematyczne zajęcia z zakresu stosowania obowiązującego w szkole prawa,
- 14) prowadzić ciągłą obserwację uczniów w kontekście ich zdrowia i bezpieczeństwa.
- 15) zapoznawać się z programami rekomendowanymi, które można prowadzić w szkole.

8. Uczeń uchylający się od realizowania obowiązku szkolnego

- 1) Nauczyciel odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych zajęciach lekcyjnych.
- 2) Rodzice mają obowiązek usprawiedliwić nieobecności dziecka w terminie ustalonym przez wychowawcę.
- 3) Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia o nieobecnościach rodziców (prawnych opiekunów) ucznia.
- 4) Informacja może być przekazana telefonicznie, listownie. Rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
- 5) W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna prawnego) z wychowawcą - rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne, oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego - wychowawca zgłasza fakt pedagogowi szkolnemu.
- 6) Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez rozmowę z uczniem/rodzicami ucznia na terenie szkoły albo wywiad w domu rodzinnym ucznia.
- 7) Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.
- 8) Wszczęcie postępowania administracyjnego i administracyjna egzekucja realizacji obowiązku szkolnego przez organ prowadzący (sąd rodzinny) – dyrektor szkoły.
- 9) Dalsze postępowanie leży w gestii organu prowadzącego.

9. Kradzież w szkole

Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zagubienie, zniszczenie, pozostawienie bez nadzoru nauczyciela lub innego pracownika szkoły, przedmiotów wartościowych (np.: telefon, torba, plecak, przedmioty audiowizualne, zegarek). Przedmioty wartościowe uczeń przynosi do szkoły na własną odpowiedzialność. W przypadku, gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły jest świadkiem kradzieży lub został poinformowany przez uczniów o dokonaniu kradzieży przez innego ucznia na terenie szkoły, jest zobowiązany do podjęcia następujących działań:

- sporządzenie notatki,
- rozmowa wyjaśniająca - dyscyplinująca z uczniem – wychowawca,
- nauczyciel ma prawo zażądać zwrotu przywłaszczonej rzeczy, zażądać aby pokazał zawartość tornistra oraz kieszeni w obecności innego pracownika szkoły,
- nauczyciel nie ma prawa przeszukiwać rzeczy ucznia, jest to czynność wyłącznie zastrzeżona dla policji,

- w przypadku powtarzających się kradzieży lub kradzieży o znacznej wartości wychowawca/pedagog/psycholog w porozumieniu z dyrektorem powiadamia policję,
- nauczyciel powiadamia dyrekcję oraz wzywa rodziców do natychmiastowego wstawienia się w szkole,
- obniżenie oceny z zachowania,
- rozmowa dyscyplinująca ucznia z policjantem na terenie szkoły.

10. Niedozwolone użycie telefonu komórkowego, urządzenia do rejestracji obrazu i dźwięku

W przypadku złamania przez ucznia zakazu korzystania w czasie zajęć lekcyjnych z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu, nauczyciel zobowiązany jest do podjęcia następujących działań:

- 1) Jeżeli nauczyciel zauważył, że uczeń wyjął niedozwolone urządzenie, ale nie zdołał go użyć, upomina ucznia słownie, nakazując wyłączenie i schowanie urządzenia.
- 2) W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że ww. sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach, żąda od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji.
- 3) Jeżeli urządzeniem jest telefon komórkowy, nauczyciel wydaje dodatkowo polecenie usunięcia karty lub wyłączenia telefonu przed jego oddaniem. Żadna osoba nie ma prawa włączać ani wyłączać telefonu ucznia.
- 4) W przypadku oddania przez ucznia urządzenia nauczyciel dołącza kartkę z opisem i oddaje dyrektorowi szkoły.
- 5) Nauczyciel wpisuje uwagę do zeszytu uwag i informuje o zdarzeniu wychowawcę klasy.
- 6) Wychowawca uwzględnia ten fakt przy wystawianiu oceny zachowania.
- 7) W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji, lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania, nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę /pedagoga, a w późniejszej kolejności dyrektora szkoły.
- 8) Poproszony o interwencję pedagog/wychowawca żąda oddania urządzenia i zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia skasowania nagrania i przekazuje urządzenie dyrektorowi szkoły.
- 9) Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.
- 10) Wychowawca wzywa rodziców do szkoły i przypomina o zakazie korzystania z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu podczas lekcji oraz o konsekwencjach łamania tego zakazu, a także wyjaśnia konsekwencje związane z upowszechnianiem lub opublikowaniem nielegalnych nagrań. Oddaje urządzenie rodzicowi/ prawnemu opiekunowi.
- 11) Wychowawca sporządza notatkę ze spotkania.
- 12) W przypadku odmowy przez ucznia oddania urządzenia uczeń wraz z używanym do rejestracji sprzętem opuszcza salę lekcyjną i z pedagogiem udaje się do jego gabinetu, skąd pedagog telefonicznie wzywa rodziców do natychmiastowego stawienia się w szkole.
- 13) Po przybyciu rodziców, w obecności dyrektora szkoły przeglądany jest, a następnie usuwany nagrany podczas lekcji materiał. Rodzice są pouczani co do konsekwencji nieprzestrzegania przez ucznia zakazu korzystania z telefonu komórkowego, a także konsekwencji związanych z upowszechnianiem lub opublikowaniem nielegalnych nagrań.

- 14) Jeżeli rodzice w rozmowie telefonicznej z pedagogiem/wychowawcą odmawiają przyjazdu do szkoły i innej zaproponowanej współpracy (np. nakłonienia dziecka telefonicznie do oddania sprzętu), zostają poinformowani o konieczności wezwania policji.
- 15) Jeśli rodzice oraz uczeń nadal odmawiają współpracy, pedagog informuje o tym dyrektora szkoły.
- 16) Dyrektor wzywa policję.
- 17) Dalsze działania podejmuje policja.
- 18) Wobec ucznia stosowane są kary zgodnie z zapisami statutu.

Na zajęciach dydaktyczno – wychowawczych oraz zajęciach pozalekcyjnych obowiązuje zakaz używania telefonów komórkowych (telefon musi być wyłączony).

Za zniszczenie, zgubienie czy kradzież na terenie szkoły telefonu komórkowego szkoła nie ponosi odpowiedzialności.

11. Dziecko przewlekle chore w szkole

Obowiązki rodzica:

- 1) W przypadku ucznia rozpoczynającego naukę w szkole rodzic najpóźniej do 1 września powinien dostarczyć wychowawcy informacje o stanie zdrowia dziecka przewlekle chorego, objawach choroby, zagrożeniach zdrowotnych, przyjmowanych lekach i ich wpływie na organizm.
- 2) Jeśli choroba zostanie zdiagnozowana podczas uczęszczania do szkoły rodzic powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie wychowawcę.
- 3) Rodzic jest zobowiązany do stałej współpracy z wychowawcą dziecka chorego.

Obowiązki wychowawcy:

Wychowawca jest zobowiązany do przekazania informacji Radzie Pedagogicznej i pozostałym pracownikom szkoły o sposobach postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.

Obowiązki nauczycieli:

- 1) Nauczyciele są zobowiązani dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także do objęcia go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- 2) W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku realizowane przez grono pedagogiczne, innych pracowników szkoły oraz uczniów:

- 1) zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego oraz zaufania do grupy i nauczyciela,
- 2) pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie samodzielności oraz nowych umiejętności,
- 3) budowanie przyjaznych relacji w zespole klasowym,
- 4) traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
- 5) uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
- 6) uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,

- 7) motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
- 8) dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów,
- 9) motywowanie do aktywności i rozwoju zainteresowań,
- 10) pomoc w nadrobieniu zaległości szkolnych, dostosowanie wymagań do aktualnych możliwości psychofizycznych dziecka,
- 11) rozmowy o uczuciach i trudnych sprawach,
- 12) zapewnienie dziecku wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 13) stała współpraca z rodzicami i nauczycielami,
- 14) odpowiednia organizacja czasu pracy ucznia.

Dziecko z astmą

Nakazy:

- 1) Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
- 2) Dziecko, które ma objawy choroby po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
- 3) Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
- 4) W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

Zakazy

- 1) Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
- 2) W okresie pylenia roślin dzieci nie powinny ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
- 3) Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.

Ograniczenia

- 1) Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
- 2) Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

Obszary dozwolone i wskazane dla dziecka

- 1) Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego, wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
- 2) Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
- 3) Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe, gimnastykę, pływanie oraz większość sportów zimowych.

Dziecko z cukrzycą

Powinno podlegać stałej obserwacji nauczyciela ze względu na możliwość wystąpienia hipoglikemii (niedocukrzenia) lub hiperglikemii.

Objawy hipoglikemii:

- Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
- Ból głowy, ból brzucha.

- Szybkie bicie serca.
- Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
- Osłabienie, zmęczenie.
- Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
- Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
- Napady agresji lub wesołkowatości.
- Ziewanie/senność.
- Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
- Zmiana charakteru pisma.
- Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
- Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
- Drgawki.

Postępowanie przy hipoglikemii

- 1) Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
- 2) Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód.)

Przy hipoglikemii nie wolno:

- 1) Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).
- 2) Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.

Objawy hiperglikemii:

- Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
- Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
- Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do w/w objawów dołączają:

- Ból głowy, ból brzucha.
- Nudności i wymioty.
- Ciężki oddech - może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

Należy wtedy bezzwłocznie:

- 1) Zbadać poziom glukozy.
- 2) Skontaktować się z rodzicami i wezwać pogotowie.

Postępowanie przy hiperglikemii:

- 1) Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna).
- 2) Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna).
- 3) W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą

– każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobistą pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z rodzicami dziecka.
5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

Dziecko z padaczką

W razie wystąpienia napadu należy:

- 1) Przede wszystkim zachować spokój.
- 2) Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
- 3) Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
- 4) Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

Nie wolno:

- Podnosić pacjenta.
- Krępować jego ruchów.
- Wkładać cokolwiek między zęby lub do ust.

W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

Dziecko z ADHD, czyli zespołem hiperkinetycznym

W pracy szkolnej uczniowie z ADHD wymagają od nauczycieli:

- Poznania i zrozumienia specyficznych zachowań i emocji dziecka (tj. : brak koncentracji na szczegółach, trudności z utrzymaniem uwagi na zadaniach i grach, nierespektowanie podanych kolejno instrukcji, kłopoty z dokończeniem zadań i wypełnianiem codziennych obowiązków, dezorganizacja, szybkie rozpraszanie się pod wpływem bodźców zewnętrznych, nadmierna ruchliwość i gadatliwość, przerywanie bądź wtrącanie się do rozmowy).
- Akceptacji, pozytywnego wsparcia, nasilonej w stosunku do innych uczniów uwagi i zainteresowania.
- Organizacji środowiska zewnętrznego w formie porządku i ograniczenia bodźców.
- Stosowania wzmocnień (pochwał, nagród).

- Skutecznego komunikowania (krótkie instrukcje, powtarzanie).
- Konsekwencji w postępowaniu i ustalenia obowiązującego systemu norm i zasad.
- Elastyczności pracy dającej możliwość dodatkowej aktywności i rozładowania emocji.

Dziecko z zaburzeniami lękowymi

Jeśli nauczyciel zauważy powtarzające się zaburzenia lękowe powinien ten fakt zgłosić rodzicom ucznia.

Zasady postępowania z uczniem z zaburzeniami lękowymi:

- 1) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa w relacji uczeń- nauczyciel- klasa.
- 2) Stosowanie pochwał nawet za małe osiągnięcia.
- 3) Ograniczenie odpytywania na forum klasy.
- 4) Normalizowanie reakcji lękowych i pokazywanie adaptacyjnej funkcji lęku.
- 5) Uczenie techniki rozwiązywania problemów i radzenia sobie ze stresem.

12. Fałszerstwo popełnione przez ucznia

Sytuacje fałszerstwa w szkole:

- przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców,
 - podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich,
 - podkładanie prac innych uczniów jako własnych,
 - inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce).
1. Nauczyciel, który wykrył fałszerstwo, informuje o tym fakcie wychowawcę, pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
 2. Pedagog szkolny, wychowawca lub (w przypadku nieobecności wychowawcy/pedagoga) nauczyciel, który stwierdził fałszerstwo, zawiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zdarzeniu i prosi o osobisty kontakt na terenie szkoły.
 3. Wychowawca klasy i pedagog przeprowadzają rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, który popełnił fałszerstwo. Wspólnie podejmują decyzję o dalszym postępowaniu i karze zgodnej z WSO.
 4. W przypadku powtórnego fałszerstwa dokonanego przez ucznia, dyrektor zgłasza sprawę na policję.

13. Czyn karalny ucznia, który nie ukończył 17 roku życia, na terenie szkoły

- 1) Osoba posiadająca informacje o w/w zdarzeniu niezwłocznie powiadamia pedagoga.
- 2) Pedagog szkolny ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 3) Pedagog powiadamia rodziców ucznia oraz dyrektora szkoły:
 - a) W przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana pedagog/dyrektor szkoły powiadamia niezwłocznie Policję.
 - b) Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

2. Wykaz czynów karalnych, będących przestępstwami i wykroczeniami, popełnianymi przez nieletnich uczniów na terenie szkoły stanowi załącznik nr

**Czyny karalne, będące przestępstwami i wykroczeniami,
popełniane przez nieletnich uczniów na terenie szkoły**

- zabójstwo /art. 148 kk,
- nieumyślne spowodowanie śmierci /art. 155 kk,
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub ciężkiego kalectwa /art. 156 § 1 kk,
- nieumyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub ciężkiego kalectwa /art. 156 § 2 kk,
- spowodowanie innego naruszenia czynności organizmu /art. 157 § 1 kk,
- naruszenie czynności organizmu do 7 dni (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 157 § 2 kk,
- nieumyślne spowodowanie naruszenia czynności organizmu /art. 157 § 3 kk,
- udział w bójce lub pobiciu z narażeniem na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu /art. 158 § 1 kk,
- udział w bójce lub pobiciu ze skutkiem śmiertelnym /art. 158 § 3 kk,
- udział w bójce lub pobiciu przy użyciu broni lub innego niebezpiecznego narzędzia /art. 159 kk,
- sprowadzenie powszechnego niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 1 kk,
- nieumyślne sprowadzenie powszechnego niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 2 kk,
- spowodowanie śmierci poprzez sprowadzenie niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia lub mienia w postaci pożaru, rozprzestrzenienia się substancji trujących, duszących lub parzących /art. 163 § 3 kk.
- zgwałcenie (czyn ścigany na wniosek pokrzywdzonego) /art. 197 § 1,2 kk,
- zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem lub wspólnie z innymi osobami /art. 197 § 3 kk,
- obcowanie płciowe z osobą poniżej 15 lat /art. 200 § 1 kk,
- prezentowanie lub udostępnianie treści pornograficznych osobom do 15 lat /art. 200 § 2,3 kk,
- rozpijanie małoletniego /art. 208 kk,
- znieważenie (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 216 § 1 kk,
- naruszenie nietykalności cielesnej (czyn ścigany z oskarżenia prywatnego) /art. 217 § 1 kk,
- publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa i jego pochwała /art. 255 § 1,3 kk,
- propagowanie faszyzmu i totalitaryzmu, rasizm, nietolerancji /art. 256 kk,
- publ. znieważanie grup ludności o różnych światopog. i przynależności narodowej, rasowej /art. 257 kk,

- nielegalne posiadanie broni palnej (w tym gazowej) i amunicji /art. 263 § 1,2 kk,
- podrabianie lub przerabianie dokumentu /art. 270 § 1,3 kk,
- używanie podrobionego dokumentu /art. 270 § 1,2 kk,
- kradzież lub przywłaszczenie dokumentu stwierdzającego tożsamość /art. 275 § 1 kk,
- kradzież cudzej rzeczy o wartości powyżej 250 PLN /art. 278 § 1,3 kk,
- kradzież rzeczy o wartości do 250 PLN (wykroczenie) /art. 119 § 1 kw,
- kradzież z włamaniem /art. 279 § 1 kk,
- rozbój, (inaczej rabunek) /art. 280 § 1 kk,
- rozbój przy użyciu broni palnej, innego niebezpiecznego przedmiotu lub środka obezwładniającego /art. 280 § 2 kk,
- kradzież rozbójnicza /art. 281 kk,
- wymuszenie rozbójnicze (inaczej tzw. "haracz") /art. 282 kk,
- przywłaszczenie mienia o wartości powyżej 250 PLN art. 284 § 1 kk,
- przywłaszczenie mienia o wartości do 250 PLN (wykroczenie) /art. 119 § 1 kw,
- uszkodzenie rzeczy (czyn ścigany na wniosek pokrzywdzonego) /art. 288 § 1,2 kk,
- uszkodz. rzeczy o wart. poniżej 250 PLN (czyn ścig. na wniosek pokrzyw. – wykroczenie) /art. 124 § 1 kw,
- zakłócenie porządku publicznego (wykroczenie) /art. 51 § 1 kw,
- zakłócenie porządku publicznego w sposób chuligański (wykroczenie) /art. 51 § 2 kw,
- paserstwo umyślne /art. 291 § 1,2 kk,
- paserstwo nieumyślne /art. 292 § 1,2 kk,
- paserstwo przedmiotu o wartości do 250 PLN (wykroczenie) art. 122 kw,
- nielegalne udzielanie lub nakłanianie do używania środków odurzających /art. 45, ustawy
- nielegalne udzielanie lub nakłanianie do używania środków odurzających w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (sprzedaż narkotyku) /art. 46, ustawy
- nielegalne posiadanie środków odurzających /art. 48 ust.1,2, ustawy
- nielegalne posiadanie środków odurzających w znacznej ilości /art. 48 ust. 3, ustawy

14. Uczeń będący ofiarą czynu karalnego popełnionego na terenie szkoły

Nauczyciel (wychowawca) będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

- udzielenia pierwszej pomocy /pomocy przedmedycznej/, bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie karetki pogotowia w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń,
- niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły,
- powiadomienia rodziców ucznia,
- niezwłocznego wezwania Policji w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

15. Obca osoba na terenie szkoły

Przez osobę „obcą” na terenie szkoły rozumie się osobę, która:

- nie jest rodzicem ucznia tej szkoły,

- nie jest pracownikiem szkoły,
- nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję szkoły, wychowawcę klasy lub innego pracownika i która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku na terenie szkoły oraz bezpieczeństwa uczniów lub innych osób przebywających na terenie szkoły.

Każdy nauczyciel w przypadku, gdy zauważy na terenie szkoły osobę, której zachowanie lub wygląd wzbudza niepokój:

- 1) Obserwuje zachowanie tej osoby, ustala powody jej obecności w szkole.
- 2) W przypadku trudności z ustaleniem tego- pyta ją o cel wizyty w szkole.
- 3) Jeśli uzna za stosowne - prosi ją o opuszczenie terenu szkoły.
- 4) W przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony - informuje dyrektora szkoły i wspólnie z nim podejmuje mediacje w celu nakłonienia jej do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu szkoły.
- 5) W sytuacjach drastycznych niezwłocznie powiadamia Policję i jednocześnie podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie uczniów i pracowników przed skutkami niebezpiecznych zachowań osoby obcej.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. poz. 862 z późn. zm.) przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi dyrektorzy są obowiązani do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym (RSTPS) z dostępem ograniczonym. Obowiązek ten jest konieczny także w przypadku podejmowania współpracy np. w ramach wolontariatu, w zakresie działalności związanej z krajoznawstwem i turystyką czy profilaktyką i opieką zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą, zajęciami dodatkowymi w placówkach oświatowych oraz instytucjach kultury.

16. Uczeń zaniechany przez rodziców

- 1) W przypadku zauważenia faktu zaniechania ucznia przez rodziców należy wezwać ich do szkoły i przeprowadzić rozmowę wyjaśniającą.
- 2) Jeżeli zostanie potwierdzony fakt zaniechania należy przeprowadzić wywiad środowiskowy – wychowawca i pedagog szkoły.
- 3) Poinformować OPS o sytuacji dziecka i jego rodziny –pedagog.
- 4) W razie braku poprawy sytuacji należy zawiadomić Policję, Sąd Rodzinny.

17. Rodzic/opiekun zgłaszający się po odbiór dziecka w stanie podejrzanego nietrzeźwości, pod wpływem substancji psychoaktywnych

- 1) W żadnym wypadku nie należy powierzać opieki nad dzieckiem osobie, co do której zachodzi podejrzenie, że jest nietrzeźwa lub pod wpływem substancji psychoaktywnych.
- 2) O podejrzeniu, że rodzic lub opiekun zgłaszający się po odbiór dziecka znajduje się w stanie nietrzeźwym należy bezzwłocznie powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego lub dyrekcję.

- 3) Pracownik szkoły/nauczyciel nakazuje osobie nietrzeźwej/pod wpływem substancji psychoaktywnych opuścić teren szkoły i wzywa innego opiekuna dziecka. Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia terenu szkoły i tą sytuacją powoduje naruszenie spokoju i bezpieczeństwa, dyrektor lub w razie jego nieobecności inny pracownik wzywa policję.
- 4) Nauczyciel zobowiązany jest poinformować drugiego z rodziców/ prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji i o konieczności osobistego zgłoszenia się po dziecko lub zgłoszenia się osoby upoważnionej – wskazanej przez rodzica do odbioru dziecka.
- 5) W sytuacji, gdy nie pojawi się po odbiór trzeźwy rodzic/ prawny opiekun, dyrektor lub nauczyciel wzywa policję.
- 6) Gdy sytuacja zgłaszania się rodzica/ prawnego opiekuna po dziecko w stanie wskazującym na spożycie alkoholu/ wpływu substancji psychoaktywnych będzie się powtarzała, dyrektor pisemnie informuje Wydział Rodzinny Sądu Rejonowego.

18. Nadużywanie Internetu/mediów elektronicznych przez ucznia

Informacja o nadmiernym korzystaniu z sieci lub komputera może dotrzeć do wychowawcy/nauczyciela/pedagoga z różnych źródeł: może być zgłoszona przez ucznia, rodziców, innych nauczycieli. Należy wówczas:

- 1) Rozmawiać z uczniem – wychowawca.
- 2) Zebrać informacje na temat podejrzeń o nadużywaniu internetu, jego formy oraz częstotliwości.
- 3) Wezwać rodziców/opiekunów prawnych do szkoły i poinformowanie ich o obserwacjach dotyczących dziecka.
- 4) Zapewnić wsparcie psychologiczne dziecku na terenie szkoły oraz specjalistycznych placówek. Rejestr placówek udzielających wsparcia znajduje się na tablicy ogłoszeń – korytarz dolny, u pedagoga szkolnego.
- 5) Zapewnić wsparcie informacyjne rodzicom dotyczące możliwości dalszych działań w sytuacji nadużywania internetu, informacje dotyczące bezpośredniej pomocy specjalistycznej.
- 6) Przekazanie kontaktu do zespołu pomocy w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa online Helpline.org.pl. Kontakt z zespołem jest możliwy pod bezpłatnym numerem telefonu 800 100 100 oraz poprzez czat, od poniedziałku do piątku w godz. 12.00-18.00, jak również poprzez formularz: [Zadaj nam pytanie na stronie www.helpline.org.pl](#) i e-mail: helpline@helpline.org.pl.
- 7) Podjęcie interwencji prawnej. Większość sytuacji związanych z nadużywaniem internetu bądź komputera nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego. Zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego jest jednak wskazane: jeśli rodzice dziecka odmawiają współpracy i nie kontaktują się ze szkołą, a uczeń nie zaprzestaje działań, które są dla niego krzywdzące i skutkują niewywiązywaniem się z obowiązku szkolnego. W takiej sytuacji dyrektor szkoły powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu z nieletnimi.
- 8) Monitorować sytuację ucznia – wychowawca, pedagog (kontakt z poszkodowanym dzieckiem i jego rodzicami, upewnienie się, czy nie jest np. potrzebne dalsze wsparcie; sprawdzanie, jak realizuje obowiązek szkolny, czy bierze udział we wszystkich zajęciach, itp.).

19. Postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy w szkole

- 1) Dyrektor placówki zarządza przeprowadzenie przez pielęgniarkę kontroli czystości skóry głowy u wszystkich dzieci w grupie lub w klasie z zachowaniem zasady intymności (kontrola indywidualna w wydzielonym pomieszczeniu).
- 2) Pielęgniarka - lub w sytuacji braku pielęgniarki - wychowawca zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę o konieczności odebrania ucznia ze szkoły i podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy. W razie potrzeby informuje o sposobach zwalczania wszawicy. Może przekazać przygotowane wcześniej materiały informacyjne. Podczas rozmowy zachowuje zasady intymności.
- 3) Pielęgniarka informuje dyrektora placówki o wynikach kontroli i skali zjawiska w klasie/grupie dzieci ewentualnie w całej szkole lub placówce.
- 4) Dyrektor lub upoważniona osoba wychowawca lub nauczyciel informuje wszystkich rodziców uczniów lub wychowanków o stwierdzeniu wszawicy w szkole lub przedszkolu. Zaleca:
 - podjęcie kuracji specjalnymi preparatami nie tylko dziecka, ale także rodziny,
 - codzienną kontrolę czystości głowy dziecka oraz czystości głów domowników,
 - rozdaje ulotki informacyjne, jak pozbyć się wszy i postępować w domu, aby zapobiec dalszemu zarażaniu.
- 5) Pielęgniarka po upływie od 7 do 10 dni kontroluje stan czystości skóry głowy dzieci po przeprowadzonych zabiegach higienicznych przez rodziców.
- 6) W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań pielęgniarka zawiadamia o tym dyrektora placówki w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków.
- 7) Jeśli rodzice uchylają się od podjęcia kuracji dyrektor szkoły zawiadamia ośrodek pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia im potrzebnego wsparcia.

20. Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły

Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

- 1) Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*) - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób.
- 2) Wycisz i uspokój uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
- 3) Zaopiekuj się uczniami ze SPE i uczniami, którzy potrzebują pomocy - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
- 4) Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
- 5) Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
- 6) Zasłoń okno, zgaś światło - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.

21. Podłożenia ładunku wybuchowego/podejrzanego pakunku

Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

- 1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów - uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawcy alarmu.
- 2) Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje - w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
- 3) Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
- 4) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
- 5) Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
- 6) Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia - stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.
- 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
- 8) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
- 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Nieznany pakunek

- 1) Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.
- 2) Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji.
- 3) Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
- 4) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
- 5) Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
- 6) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
- 7) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.

- 8) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

22. Skażenie szkoły

- **Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. telefon o zamiarze ataku**

Należy wówczas:

- 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru,
- 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku,
- 3) w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne,
- 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry,
- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji,
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku,
- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,
- 8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

- **Szkoła została skażona substancją chemiczną/ biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub chwilę po jego pojawieniu się**

Należy wówczas:

- 1) nie dotykać i nie wachać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy,
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem,
- 3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów,
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób,
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję,
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie

- przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń,
- 7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia,
 - 8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka,
 - 9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń,
 - 10) w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację,
 - 11) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
 - 12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry,
 - 13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji,
 - 14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku,
 - 15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

**• Szkoła została skażona substancją chemiczną/ biologiczną,
a zagrożenie zostało wykryte późno np. gdy pojawiły się objawy reakcji
na substancję lub/i ogniska zachorowań**

Należy wtedy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy,
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję,
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się,
- 4) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów,
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji
i nie wpuszczać do niego innych osób,
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły,
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia,
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny,

- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

23. Pedofilia na terenie szkoły

Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.

- 1) po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga,
- 2) w przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji,
- 3) dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu,
- 4) wychowawcy klas oraz pedagog winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie,
- 5) w przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania,
- 6) wychowawca lub pedagog przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia),
- 7) wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia,
- 8) dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/ucznem.

24. Rozpowszechnianie pornografii w szkole przez ucznia

W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.

- 1) W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
- 2) Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
- 3) Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
- 4) Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechnił materiały pornograficzne.
- 5) Wychowawca lub pedagog winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

25. Przemocy seksualna wobec dziecka

1. W przypadku podejrzenia, że dziecko stało się ofiarą przemocy seksualnej należy ten fakt zgłosić dyrektorowi szkoły.
2. Pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły rozmawia z dzieckiem.
3. Jeżeli fakt przemocy seksualnej zostanie stwierdzony dyrektor szkoły zawiadamia Policję.

Co powinno zaniepokoić w zachowaniu dziecka?

- stało się tajemnicze, zamyślane, jakby nieobecne;
- mówi o sekrecie lub tajemnicy;
- opowiada o dziwnych zabawach angażujących części intymne lub prowadzących do ich obnażania przez nie lub dorosłego („on się ze mną wygłupia”, „śmiesznie mnie pocałował”, itp.);
- gwałtownie zmienia stosunek do bliskiej osoby;
- ma myśli samobójcze;
- występuje nadmierna erotyzacja dziecka: prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne, wykonuje erotyczne rysunki lub przychodzą mu do głowy zabawy o podłożu seksualnym;
- pojawia się agresja seksualna wobec rówieśników, wczesna lub nasilona masturbacja dziecięca;
- posługiwanie się nieadekwatnym do poziomu rozwoju dziecka językiem dotyczącym sfery seksualnej;
- przestaje przywiązywać uwagę do swojego wyglądu i higieny;
- zaczyna mieć kłopoty z nauką;
- staje się nerwowe, nadpobudliwe psychoruchowo, ma trudności z koncentracją uwagi;
- pojawiają się trudności wychowawcze lub wręcz przeciwnie, dziecko zaczyna być wycofane, ma obniżony nastrój;
- czuje lęk, niepokój (dziecko może bać się iść do szkoły, czuć niechęć do kontaktu z innymi ludźmi, w domu boi się spać samo);
- ma niską samoocenę, poczucie winy;
- pojawiają się lęki nocne, koszmary, moczenie nocne, czasem zachowania regresywne (np. powrót do ssania palca czy smoczka);
- pojawiają się prezenty lub pieniądze niewiadomego pochodzenia;
- jest bardziej wyczulone na dotyk, a nawet nadwrażliwe w tej kwestii;
- rozmawia o ciele lub seksie wulgarnie lub wyprzedza wiedzą rówieśników;
- zna kogoś, kto w krótkim czasie stał się mu bardzo bliski lub kogoś unika;
- pojawia się picie alkoholu, narkotyzowanie się, prostytutka;
- celowo obniża własną atrakcyjność (oszpeca się);
- ma zaburzenia łaknienia;
- pojawiają się problemy szkolne, których wcześniej nie obserwowano;
- nastąpiło pogorszenie relacji z rówieśnikami.

Podstawowe zasady postępowania ze skrzywdzonym dzieckiem:

- konieczne jest przeprowadzenie rozmowy z uczniem, dyskretnie poruszającej problem oraz wzmacniającej;
- należy zadbać o czas rozmowy, niewskazany jest pośpiech;
- rozmowę trzeba przeprowadzić, kiedy dziecko jest gotowe, pamiętając, że ono zawsze potrzebuje więcej czasu niż dorośli;
- miejsce rozmowy powinno sprzyjać atmosferze bezpieczeństwa;

- język powinien być dostosowany do poziomu młodego rozmówcy;
- należy zająć jasne stanowisko wobec zachowań nieakceptowanych;
- rozmawiać z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie bez udziału zbędnych świadków;
- uwierzyć uczniowi i docenić jego odwagę, jeśli zdecyduje się podzielić swoimi doświadczeniami;
- słuchać uważnie, nie przerywać, nie oceniać i nie poddawać krytyce;
- starać się zrozumieć;
- okazywać zainteresowanie, unikać zniecierpliwienia,
- koncentrować się na potrzebach, ale też zasobach dziecka;
- nie wyolbrzymiać sprawy, nie dramatyzować, ale też nie bagatelizować;
- okazywać troskę, wspierać oraz zapewniać dziecko, że za sytuację odpowiedzialny jest sprawca, nie ono (należy wystrzegać się pytań typu: „Dlaczego nie powiedziałaś o tym wcześniej”, „Dlaczego nie uciekłaś?”);
- jeśli uczeń zadaje pytanie „Dlaczego tak się stało?”, „Dlaczego on wybrał mnie?” dobrze otwarcie oświadczać, że sprawca wiedział, iż postępuje źle, a mimo to dokonał tego czynu i to on jest odpowiedzialny za całą sytuację;
- warto powiedzieć dziecku, że jego sytuacja przydarzyła się też innym dzieciom i nie jest z takim problemem samo;
- poinformować, w jaki sposób, ewentualnie z czyją pomocą możliwe jest zapewnienie dziecku bezpieczeństwa;
- udzielić pomocy rodzicom w zrozumieniu podstawowych i typowych reakcji dzieci na zaistniałą sytuację;
- przedstawić rodzicom poszkodowanego ucznia konsekwencje prawne przemocy seksualnej;
- dyskretnie monitorować w okresie późniejszym stan psychiczny osoby poszkodowanej oraz – o ile to możliwe – zachowania agresora;
- jeśli rówieśnicy wiedzą o sytuacji, w sposób wyważony i przemyślany podjąć temat zdarzenia w klasie, by uniknąć niepotrzebnych domysłów i spekulacji – istotne jest zrozumienie problemu przez uczniów.

26. Próba samobójcza lub samookaleczenia na terenie szkoły

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

• Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu,
- pozbywanie się osobistych i cennych przedmiotów,
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie,
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność,
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych

- zachowań dla danego ucznia,
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu,
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.,
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych,
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

- jednoznacznie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia,
- przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia,
- przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły,
- ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły lub poza nią.

**• Postępowanie w przypadku powzięcia informacji,
że uczeń zamierza popełnić samobójstwo
(informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)**

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce,
- informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców oraz przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia informują odpowiednie instytucje,
- jeżeli sytuacja tego wymaga wzywają pogotowie ratunkowe informując dyspozytora o zamiarach ucznia.

**• Postępowanie w przypadku powzięcia informacji,
że uczeń podjął próbę samobójczą.**

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog podejmują następujące działania:

- jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, a ten rodzica/opiekuna prawnego,
- wzywają pogotowie ratunkowe informując dyspozytora o zdarzeniu,
- dyrektor szkoły, pedagog lub wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły, pedagog przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- o próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli,
 - pedagog/ planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą,

- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji,
- pedagog oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły (przede wszystkim grupie klasowej), proszą o wsparcie psychologa Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

- **Postępowanie w przypadku powrotu ucznia do szkoły po powziętej próbie samobójczej lub dłuższym pobycie w szpitalu (zaburzenia psychiczne)**

Warunkiem powrotu do szkoły (po powziętej próbie samobójczej lub dłuższym pobycie w szpitalu w związku z wszelkiego rodzaju zaburzeniami psychicznymi/emocjonalnymi) jest dostarczenie informacji/zaświadczenia od lekarza psychiatry o braku przeciwwskazań do ucznia się dziecka na terenie szkoły w grupie klasowej.

- Pedagog współpracując z wychowawcą otaczają opieką ucznia poprzez udzielenie wsparcia w postaci rozmów, spotkań, kontaktu z rodzicami. W miarę konieczności wskazują miejsca w których jest możliwe skorzystanie z terapii i fachowej opieki specjalistów.
- W przypadku zaistnienia przesłanek mogących świadczyć o pogorszeniu stanu zdrowia rodzic po uzyskaniu takiej informacji ze szkoły, ma obowiązek odebrać dziecko ze szkoły i udać się do odpowiedniego specjalisty.
- Przy każdej kolejnej interwencji szkoła wymaga od rodzica przedstawienia zaświadczenia od lekarza o braku przeciwwskazań do kontynuowania nauki w placówce.

27. Zachowania seksualne uczniów w szkole

- 1) Nauczyciel powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
- 2) W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
- 3) Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
- 4) Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
- 5) Wychowawca/pedagog wzywa rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
- 6) W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
- 7) Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu

o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

28. Cięża niepełnoletniej uczennicy

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który dowiedział się (lub ma podejrzenia), że uczennica jest w ciąży niezwłocznie informuje o tym wychowawcę klasy. Wychowawca przekazuje informację dyrektorowi szkoły i pedagogowi szkolnemu.
- 2) Wychowawca klasy, pedagog szkolny i dyrektor szkoły spotykają się, aby zebrać więcej informacji o uczennicy oraz o jej sytuacji rodzinnej.
- 3) Wychowawca i/lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczennicą, starając się ustalić, czy rodzice już wiedzą o jej ciąży oraz czy ciąża nie jest wynikiem przestępstwa (gwałtu).
W tym przypadku należy powiadomić organy ścigania.
- 4) Wychowawca klasy, pedagog szkolny i dyrektor szkoły ustalają formy pomocy, jakie zaproponują uczennicy oraz szczegóły dotyczące sposoby przeprowadzania rozmowy z uczennicą i jej rodzicami lub prawnymi opiekunami.
- 5) W sytuacji, gdy rodzice lub opiekunowie prawni nie wiedzą jeszcze o ciąży i uczennica boi się im o tym powiedzieć, może prosić o pośredniczenie w poinformowaniu ich o swojej sytuacji. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem szkolnym podejmuje stosowne działania z zachowaniem szczególnej ostrożności i dyskrecji.
- 6) Wychowawca w obecności pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły informuje uczennicę i jej rodziców lub opiekunów prawnych o możliwych formach pomocy ze strony szkoły. Wyjaśnia szczegółowo warunki i zasady korzystania z każdej z przedstawionych form pomocy. Odpowiada na pytania i wątpliwości
- 7) Uczennica z rodzicami lub opiekunami prawnymi podejmuje - w ustalonym terminie - decyzję w sprawie form pomocy, z których chcieliby skorzystać. O podjętej decyzji informują wychowawcę klasy i dyrektora.
- 8) Wychowawca klasy, dyrektor i rodzice lub opiekunowie prawni uczennicy podejmują działania niezbędne do przyznania uczennicy - zależnie od dokonanego wyboru - nauczania indywidualnego lub indywidualnego toku nauki.
- 9) Wychowawca klasy i pedagog szkolny uzgadniają rodzaj i sposób świadczenia uczennicy i jej rodzinie pomocy i wsparcia (materialnego – wnioskując do MGOPS, psychologicznego, organizacyjnego). Podejmują działania, w tym kształtujące pozytywne postawy rówieśników (np. spotkania ze specjalistami, warsztaty kształtujące postawy empatii i tolerancji).
- 10) Dyrektor informuje radę pedagogiczną o ciąży uczennicy oraz o uzgodnionym sposobie postępowania. Przypomina o potrzebie zachowania dyskrecji oraz o tym, że nauczyciele są zobowiązani do nie ujawniania spraw poruszanych na zebraniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców.
- 11) Wychowawcy klas w porozumieniu z pedagogiem przeprowadzają zajęcia lub warsztaty kształtujące u uczniów postawy akceptacji i empatii w związku z zaistniałą sytuacją. Mogą ponadto przeprowadzić, np. z udziałem lekarza lub innego specjalisty, zajęcia podnoszące poziom wiedzy z zakresu świadomej prokreacji, inicjacji seksualnej, antykoncepcji.
- 12) Wychowawca i wyznaczeni nauczyciele wdrażają uzgodniony z uczennicą sposób realizacji obowiązku nauki.
- 13) Każdy przypadek ciąży nieletniej poniżej 15 roku życia należy zgłosić do prokuratury.

29. **Uczeń – ofiara przemocy domowej**

- 1) Osoba posiadająca informacje o przemocy wobec dziecka winna przyjąć informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisać datę i godzinę zgłoszenia.
- 2) Poinformować o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy.
- 3) Poinformować pedagoga i dyrektora szkoły – wychowawca.
- 4) Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, wezwać lekarza – dyrektor.
- 5) Dbając o dyskrecję, przeprowadzić rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe – pedagog.
- 6) Wezwać do szkoły rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy – pedagog.
- 7) Podjąć decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta” – pedagog.
- 8) Niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadomić przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazać mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego – pedagog.
- 9) Zawiadomić sąd rodzinny i nieletnich – dyrektor.

Procedura uruchomienia „NIEBIESKIEJ KARTY”

Podjęcie jej nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę wszczyna się poprzez wypełnienie formularza „NIEBIESKA KARTA – A” przez przedstawiciela szkoły, który w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, powziął informację o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie albo w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Druk Niebieskiej Karty znajduje się u pedagoga szkolnego.

Wypełnienie formularza powinno nastąpić:

- w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie
- w przypadku braku takiej możliwości (z uwagi na nieobecność tej osoby, stan jej zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia), wypełnienie formularza następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie,
- w przypadku, gdy nawiązanie kontaktu z tą osobą jest niewykonalne, wówczas wypełnienie przedmiotowego formularza następuje bez udziału tej osoby.

Formularz „Niebieskiej Karty – A” wypełnia:

Obok osób wymienionych w przepisach, również przedstawiciel oświaty podczas rozmowy w placówce oświatowej lub w miejscu pobytu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Oryginał wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” przekazuje się niezwłocznie przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później jednak niż w terminie 7 dni od wszczęcia procedury. Oryginał przekazuje pedagog szkolny – członek Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

30. Zagrożenie zdrowia/ życia w wyniku wypadku

Wypadek ucznia jest to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza jej terenem (w trakcie wycieczki lub wyjścia pod opieką nauczycieli).

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu

Nauczyciel ma obowiązek:

- 1) Sprawować ciągłą opiekę nad dzieckiem, które uległo wypadkowi i grupą.
- 2) Wysłać jednego z uczniów po najbliższą osobę dorosłą lub wołać o pomoc.
- 3) Zawiadomić dyrekcję, a jeżeli wymaga tego sytuacja, pogotowie ratunkowe.
- 4) Udzielić dziecku pomocy przedmedycznej do czasu przybycia pogotowia ratunkowego.
- 5) Powiadomić rodziców ucznia.

W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.

2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

- O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców.
- O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
- O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
- Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku.
- Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.
- W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.
- W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
- Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

- Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
- Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3. Zespół powypadkowy

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za służby bezpieczeństwo i higienę pracy. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.

Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4. Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową,
- rozmawia z uczniem (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga) i sporządza protokół przesłuchania,
- rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców,
- Osoba odpowiedzialna za BHP uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek oraz opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu.
- Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym.
- Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone.
- Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia oraz dla organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).
- Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.
- Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w

szczegółności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

6. Dokumentacja

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

31. Uczeń agresywny wobec nauczyciela/pracownika szkoły

Nauczyciel/ pracownik szkoły będący ofiarą agresji ucznia:

- 1) Powiadamia dyrektora szkoły.
- 2) Dyrektor wyjaśnia okoliczności zajścia, powiadamia wychowawcę.
- 3) Wychowawca wzywa rodziców ucznia.
- 4) W przypadku znieważenia nauczyciela dyrektor powiadamia policję.
- 5) Wychowawca z pedagogiem opracowują kontrakt uczeń – szkoła – rodzice.
- 6) Wobec ucznia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
- 7) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w teczce wychowawcy.

32. Procedura zachowania po śmierci ucznia

- 1) Działania uprzedzające: omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej, tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego.
- 2) Działania interwencyjne: poinformuj nauczycieli, wychowawców, uczniów, przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach, stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
- 3) Działania naprawcze: oceń potrzeby-monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji, skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z PPP, ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

33. Procedura rozpoznawania środowiska ucznia

1. Komunikowanie się jest podstawową cechą systemu rozpoznawania środowiska uczniów.
2. Wymiana informacji na temat poszczególnych uczniów zachodzi między współdziałającymi osobami zatrudnionymi w szkole: dyrektorem szkoły, wychowawcami, pedagogiem szkolnym, nauczycielami.

3. Na wniosek pedagoga szkolnego informację uzupełniają osoby zatrudnione poza szkołą, tj.: pracownicy ośrodka pomocy społecznej, komendy powiatowej policji, poradni psychologiczno-pedagogicznej, sądu (kuratorzy sądowi).
4. Na podstawie wypełnianej przez rodzica ankiety oraz rozmów z wychowawcą pedagog szkolny sporządza wykaz uczniów:
 - zagrożonych demoralizacją,
 - trudnych wychowawczo,
 - wymagających pomocy materialnej.
5. W przypadku nagłego wystąpienia problemów ucznia: niespełnienie wymagań szkoły, zmiana zachowania, wagary, agresja, nieposłuszeństwo, używanie środków psychoaktywnych, itp., pedagog szkolny razem z wychowawcą lub po konsultacji z nim przeprowadza wywiad środowiskowy ustalając warunki socjalno-bytowe, relacje między dzieckiem a rodzicami i rodzeństwem, system kar i nagród, czas wolny dziecka itp.
6. Wizyta domowa może służyć rozpoznaniu sytuacji domowej ucznia oraz przybierać charakter poradnictwa wychowawczego lub interwencyjnego.
7. W sytuacjach wyjątkowych pedagog szkolny może korzystać z pomocy, pracownika socjalnego oraz kuratora sądowego.
8. W uzasadnionych przypadkach pedagog szkolny wnioskuje o kierowanie spraw uczniów z rodzin zaniedbanych środowiskowo do Sądu Rejonowego - Wydział Rodzinny i Nieletnich.

34. Cyberprzemoc

Cyberprzemoc –przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów w komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne.

Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.

- 1) Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnego czynu czy wzbudzić podejrzenia sprawy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
- 2) Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo).
- 3) W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość /powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np.

niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).

Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.

Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikiem rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.

Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży -116 111

Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci –800 100 100, dyzurnet@dyzurnet.pl

Działania wobec sprawcy:

1) Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadość uczynienia ofiarom cyberprzemocy).

2) Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, kontrakcie, regulaminie). Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych.

Działania wobec ofiary:

1) W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.

2) Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz, że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i że zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.

3) Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbaniu o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku).

4) Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.

5) W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary –trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.

6) W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.

Współpraca z Policją:

1) Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły.

2) Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).

3) Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor szkoły.

35. Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka/ pracownika szkoły

1) **Gdy sprawcą jest uczeń** - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub Szkolnym Mentorem Bezpieczeństwa Cyfrowego. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.

2) **Zabezpieczania dowodów** - W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procedury naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego.

Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu

posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów *online* lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.

3) **Działania wobec sprawcy** - w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej.

Celem takich działań winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji/ sądu rodzinnego.

Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej.

4) **Działania wobec ofiary** - Ofiary incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką pedagogiczno-psychologiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

36. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia.

- 1) Powiadomianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”.
- 2) Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędne informacje;
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
 - ochronić godność;
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- 3) Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych,
- 4) Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
- 5) Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- 6) Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
- 7) Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać

drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.

- 8) Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
- 9) Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
- 10) Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
- 11) W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
- 12) Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

III. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Oświadczenie rodzica odbierającego dziecko ze szkoły po zdarzeniu/ wypadku.

Oświadczenie

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że odbieram moje dziecko
ucznia klasy,które uległo następującemu
zdarzeniu:.....
.....

Jednocześnie oświadczam, że nie uważam za zasadne wzywanie do mojego dziecka
Pogotowia Ratunkowego. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów u mojego
dziecka zobowiązuję się do wizyty lekarskiej.

podpis rodzica.....

Załącznik nr 2

Zgoda rodziców/opiekunów prawnych

Wyrażam zgodę na udział mojego dziecka..... w wyjeździe do
..... w dniu oraz przejazd
..... (środek lokomocji).

Oświadczam, iż znam i akceptuję harmonogram i regulamin pobytu. Dziecko moje nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wyjazdu.

.....
(podpis rodziców/opiekunów prawnych)

Wyrażam zgodę na podejmowanie decyzji związanych z ewentualnym leczeniem, hospitalizacją i zabiegami operacyjnymi, w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia mojego dziecka przez kierownika lub opiekunów w czasie trwania wycieczki/wyjazdu.

.....
(podpis rodziców/opiekunów prawnych)

Wyrażam zgodę na pokrycie ewentualnych szkód wyrządzonych przez moje dziecko w trakcie pobytu na wycieczce.

.....
(podpis rodziców/opiekunów prawnych)

Jednocześnie zobowiązuję się do zapewnienia bezpieczeństwa dziecka w drodze pomiędzy miejscem zbiórki i rozwiązania wycieczki, a miejscem zamieszkania.

.....
(podpis rodziców/opiekunów prawnych)

Kontrakt między wychowawcą/nauczycielem i rodzicem

Imię i nazwisko rodzica/prawnego opiekuna			
Imię i nazwisko ucznia		Imię i nazwisko wychowawcy	
Powód dla którego kontrakt zostaje zawarty			
Określenie rodzaju nałożonej przez wychowawcę kary			
Zobowiązanie rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem			
Czas jego obowiązywania		Data zawarcia kontraktu	
Podpis rodzica		Podpis wychowawcy	

Ja wyżej podpisany/a przyjmuję do wiadomości nałożoną przez szkołę karę oraz zobowiązuję się do sprawowania szczególnego nadzoru nad moim synem/córką. Ponadto zobowiązuję się do częstszego niż do tej pory kontaktu z wychowawcą.

Kontrakt między wychowawcą i uczniem

Imię i nazwisko ucznia		Imię i nazwisko wychowawcy	
Klasa			
Powód dla którego kontrakt zostaje zawarty			
Przyjęcie do wiadomości nałożonej kary i czasu jej działania (opisać rodzaj nałożonej kary)			
Zobowiązanie ucznia do zaniechania działań niezgodnych z prawem			
Zgoda na poniesienie surowszych konsekwencji w przypadku, gdy zachowanie nie ulegnie poprawie (napisać jakich)			
Podpis ucznia		Podpis wychowawcy	
		Data zawarcia kontraktu	

